

**ВІДКРИТИЙ МІЖНАРОДНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
РОЗВИТКУ ЛЮДИНИ «УКРАЇНА»**

ПОЛТАВСЬКИЙ ІНСТИТУТ ЕКОНОМІКИ І ПРАВА

Кафедра соціальної роботи та спеціальної освіти

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор

Надія МЯКУШКО

2023 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Методологія та організація наукових досліджень

освітня програма _ **Соціальна робота**

освітній рівень _____ **Магістр** _____

галузь знань **23 «Соціальна робота»**

спеціальність **231 « Соціальна робота»**

Обсяг, кредитів: _____ **5** _____

Форма підсумкового контролю: _ **ЗАЛІК** _____

Полтава 2023 рік

Робоча програма Методологія та організація наукових досліджень
для студентів за галуззю знань 23 «Соціальна робота», спеціальності 231
«Соціальна робота»
1 вересня 2023 року – 30 с.

Розробники:

кандидат економічних наук, доцент, професор кафедри правознавства та
фінансів дисциплін Полтавського інституту економіки і права Університету
«Україна» Шаравара Р. І.

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри соціальної роботи та
спеціальної освіти Бацман О. С.

Викладачі: кандидат педагогічних наук, доцент кафедри соціальної роботи
та спеціальної освіти Бацман О. С.

**Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри
соціальної роботи та спеціальної**

Протокол від 1 вересня 2023 року № 1

Завідувач кафедри соціальної роботи та спеціальної освіти

«01» вересня 2023 року

_____ Надія МЯКУШКО

**Робочу програму погоджено з гарантом освітньої програми (керівником
проектної групи) «Соціальна робота».**

01 вересня 2023 р.

Гарант освітньої програми (керівник проектної групи)

_____ (Бацман О.С.)

(підпис)

ПРОЛОНГАЦІЯ РОБОЧОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ПРОГРАМИ

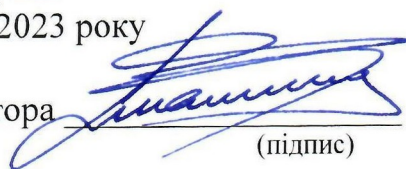
Навчальний рік	2024/2025	20___/20___	20___/20___	20___/20___
Дата засідання кафедри соціальної роботи та спеціальної освіти				
№ протоколу				
Підпис кафедри соціальної роботи та спеціальної освіти				

Матеріали до курсу розміщені на сайті Інтернет-підтримки навчального процесу <http://vo.ukraine.edu.ua/> за адресою: <https://vo.uu.edu.ua/course/view.php?id=22151>

Робочу програму перевірено

«01» 09 2023 року

Перший заступник директора

(підпис)

Роман ШАРАВАРА

(ім'я та прізвище)

Зміст

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
3. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ЗА ДИСЦИПЛІНОЮ, ВІДПОВІДНІСТЬ ПРОГРАМНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ТА РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ КОМПОНЕНТАМ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ
4. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
 - 4.1. Анотація дисципліни
 - 4.2. Структура навчальної дисципліни
 - 4.2.1. Тематичний план
 - 4.2.2. Навчально-методична картка дисципліни
 - 4.3. Форми організації занять
 - 4.3.1. Теми семінарських занять
 - 4.3.2. Індивідуальні завдання
 - 4.3.4. Теми самостійної роботи студентів
5. МЕТОДИ НАВЧАННЯ
 - 5.1. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності
 - 5.2. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності
 - 5.3. Інклюзивні методи навчання
6. СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ
 - 6.1. Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень студентів
 - 6.2. Система оцінювання роботи студентів/аспірантів упродовж семестру
 - 6.3. Оцінка за теоретичний і практичний курс: шкала оцінювання національна та ECTS
 - 6.4. Оцінка за екзамен: шкала оцінювання національна та ECTS
 - 6.5. Загальна оцінка з дисципліни: шкала оцінювання національна та ECTS
 - 6.6. Розподіл балів, які отримують студенти
 - 6.7. Орієнтовний перелік питань до екзамену
7. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
 - 7.1. Навчально-методичні аудіо- і відеоматеріали, у т.ч. для студентів з інвалідністю
 - 7.2. Глосарій (термінологічний словник)
 - 7.3. Рекомендована література
 - 7.4. Інформаційні ресурси
8. МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, освітній ступінь / освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Загальний обсяг кредитів – 5	Галузь знань: 23 «Соціальна робота»	Вид дисципліни обов’язкова	
Модулів – 2	Спеціальність: 231 «Соціальна робота»	Цикл підготовки загальний	
Змістових модулів – 4		Рік підготовки:	
Індивідуальне науково-дослідне завдання «Презентація актуального питання курсу»	Мова викладання, навчання та оцінювання: українська	1-й	1-й
Загальний обсяг годин – 150		Семестр	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 6		Освітній ступінь / освітньо-кваліфікаційний рівень: магістр	1-й
	Лекції		
	24 год.		6 год.
	Семінарські		
	24 год.		4 год.
	Лабораторні		
	0 год.		0 год.
	Самостійна робота		
102 год.	140 год.		
Вид семестрового контролю: залік			

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Розвиток дослідницьких навичок – одне із важливих завдань вищої освіти. Як у нашій повсякденній, так і професійній діяльності постійно відчувається потреба у вирішенні різноманітних науково-практичних проблем, які можуть розглядатися як дослідницькі завдання, що вимагають для їх вирішення певних навичок. Проте, як показує досвід, випускники закладів вищої освіти, незважаючи на те, що саме вони є основною рушійною силою науково-технічного і соціального прогресу, нерідко неадекватно сприймають структуру наукового пошуку, його філософію та методологію. Як наслідок, здобувачі вищої освіти не одержують спеціальних знань, необхідних для проведення наукових досліджень, не набувають дослідницьких навичок і досвіду для практики. Виходячи з цього, здобувачі вищої освіти повинні вивчати методику та методологію наукових досліджень.

Мета: здобуття студентами базових знань з методології, методики та організації наукової діяльності для забезпечення їхньої професійної підготовки у якості науковців.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Методологія та організація наукових досліджень» є:

- ознайомлення здобувачів вищої освіти з сучасними методологічними концепціями, з основами методології наукового пізнання та з методикою наукових досліджень;
- формування цілісного уявлення про науково-дослідницький процес;
- набуття дослідницьких навичок, усвідомлення цілей наукового дослідження, формування навичок правильного виконання кваліфікаційних і наукових робіт (магістерської роботи, статті, конкурсні роботи та ін.).

3. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ЗА ДИСЦИПЛІНОЮ, ВІДПОВІДНІСТЬ ПРОГРАМНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ТА РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ КОМПОНЕНТАМ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми здобувачі повинні:

знати:

- основні напрямки розвитку сучасної педагогічної науки, види наукових педагогічних досліджень, їх значення для розвитку теорії і практики навчання та виховання дітей;
- принципи організації наукового педагогічного дослідження;
- теоретичні та емпіричні методи дослідження;
- логіку наукового пошуку та основні етапи педагогічного дослідження: визначення проблеми, теми, мети, завдання дослідження та поетапну побудову його методики;
- роль діагностики та прогнозування у педагогічному процесі педагогічного дослідженні;
- експериментальну та контрольну групу у педагогічному дослідженні;

- методи обробки інформації, отриманої в результаті проведення педагогічного дослідження, і відповідного оформлення презентації;
- шляхи впровадження результатів наукового педагогічно дослідження в практику роботи з дітьми.

вміти:

- аналізувати сучасні тенденції розвитку педагогічної науки в цілому;
- використовувати дані психолог-педагогічних досліджень при підготовці до практичних занять, оцінюючи актуальність та доцільність застосування в різних формах роботи;
- використовувати теоретичні методи дослідження готувати доповіді, реферати, писати анотації.
- застосовувати емпіричні та теоретичні методи педагогічних досліджень;
- проводити самостійне педагогічне дослідження і оформляти його у вигляді магістерської роботи;
- впроваджувати результати наукового дослідження у практику роботи початкової школи та дошкільного навчального закладу: готувати доповіді, проводити відкриті заняття, добирати матеріали до наукових статей та виступах на конференціях.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми здобувачі вищої освіти повинні мати такі **програмні компетентності**:

- загальні компетентності:

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення. На основі аналізу наявних психологічних фактів, явищ, тенденцій суспільного життя та соціальної дійсності формулювати логічні умовисновки, визначати завдання діяльності та пропонувати ефективні рішення. Спроможність синтезувати досвід, знання, вміння для досягнення мети.

ЗК2. Здатність розробляти і управляти проектами.

ЗК3. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

ЗК6. Здатність виявляти ініціативу та підприємливість. Самостійно виконувати професійні дії або керуватися ними, висувати нові ідеї, перспективні пропозиції; виявляти заповзятливість, енергійність, підприємливість; самостійно розпочинати певну справу, бути її засновником. Приймати обґрунтовані та відповідальні рішення, ініціювати розв'язання актуальних педагогічних та соціальних проблем.

ЗК7. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ЗК8. Здатність генерувати нові ідеї. Набуття гнучкого мислення, готовності до творчого застосування наукових психологічних знань та фахових умінь у широкому діапазоні соціальної діяльності для генерування нових ідей.

ЗК9. Навички міжособистісної взаємодії. Продукувати дискурси з урахуванням індивідуальних і вікових особливостей студентів; усно та письмово презентувати складну комплексну інформацію в зрозумілій

комунікативній формі, використовувати інформаційно-комунікаційні технології.

ЗК10. Здатність працювати в команді. Спроможність працювати в команді, самоорганізовуватися, вмотивовувати і згуртовувати студентів, представників різних професійних та соціальних груп задля результативного вирішення актуальних соціальних завдань, вироблення та керування соціальними проектами.

- спеціальні (фахові) компетентності:

СК1. Здатність до розуміння та використання сучасних теорій, методологій і методів.

СК2. Здатність до виявлення соціально значущих проблем і факторів досягнення благополуччя різних груп населення.

СК3. Здатність професійно діагностувати, прогнозувати, проектувати та моделювати ситуації.

СК4. Здатність до впровадження методів і технологій інноваційного практикування та управління в системі соціальної роботи.

СК 5. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп.

СК6. Здатність до оцінки процесу і результату професійної діяльності та якості соціальних послуг.

СК7. Здатність до професійної рефлексії.

СК8. Здатність до спільної діяльності та групової мотивації, фасилітації процесів прийняття групових рішень.

СК9. Здатність доводити знання та власні висновки до фахівців та нефаківців.

СК10. Здатність виявляти ініціативу та підприємливість задля вирішення соціальних проблем через упровадження соціальних інновацій.

СК11. Здатність виявляти професійну ідентичність та діяти згідно з цінностями соціальної роботи.

СК13. Здатність до формування позитивного іміджу професії, її статусу у суспільстві.

СК14. Здатність до ефективного менеджменту організації.

СК16. Здатність упроваджувати результати наукового пошуку в практичну діяльність.

Очікувані результати навчання:

ПРН 1. Самостійно й автономно знаходити інформацію, необхідну для професійного зростання, опановувати її, засвоювати та продукувати нові знання, розвивати професійні навички та якості.

ПРН 2. Застосовувати загальне та спеціалізоване забезпечення для вирішення професійних задач та здійснення наукового дослідження.

ПРН 3. Автономно приймати рішення в складних та непередбачуваних ситуаціях.

ПРН 4. Виконувати рефлексивні практики в контексті цінностей соціальної роботи, відповідальності, у тому числі для запобігання професійному вигоранню.

ПРН 5. Розв'язувати складні задачі і проблеми, що потребують оновлення й інтеграції знань в умовах неповної інформації та суперечливих вимог.

ПРН 6. Критично оцінювати результати наукових досліджень і різні джерела знань.

ПРН 7. Показувати глибинне знання та системне розуміння теоретичних концепцій.

ПРН 8. Аналізувати соціальний та індивідуальний контекст проблем особи, соціальної групи, громади.

ПРН 9. Ініціювати командоутворення та координувати командну роботу.

ПРН 10. Демонструвати ініціативу, самостійність, оригінальність, генерувати нові ідеї для розв'язання завдань професійної діяльності.

ПРН 11. Розробляти критерії та показники ефективності професійної діяльності.

ПРН 12. Самостійно будувати та підтримувати цілеспрямовані, професійні взаємини з широким колом людей.

ПРН 13. Демонструвати позитивне ставлення до власної професії та відповідати своєю поведінкою етичним принципам і стандартам соціальної роботи.

Рядок дисципліни в «Матриці відповідності загальних програмних компетентностей компонентам освітньої програми»

	ЗК 1	ЗК 2	ЗК 3	ЗК 4	ЗК 5	ЗК 6	ЗК 7	ЗК 8	ЗК 9
ВК1.2	+			+					+

Рядок дисципліни в «Матриці відповідності спеціальних (фахових) програмних компетентностей компонентам освітньої програми»

	СК 1	СК 2	СК 3	СК 4	СК 5	СК 6	СК 7	СК 8
ВК1.2		+		+				+

Рядок дисципліни в «Матриці забезпечення програмних результатів навчання (ПРН) відповідними компонентами освітньої програми»

	ПРН 1	ПРН 2	ПРН 3	ПРН 4	ПРН 5	ПРН 6	ПРН 7	ПРН 8	ПРН 9	ПРН 10	ПРН 11
ВК1.2		+				+					+

4. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1. Методологія наукових досліджень

Тема 1. Наука та наукові дослідження в сучасному світі

Відмінність наукового пізнання від звичайного, художнього та інших способів опанування реальної дійсності. Основні ознаки наукового пізнання. Дисциплінарний та міждисциплінарний аналіз науки. Специфіка філософсько-методологічного дослідження науки. Позитивізм – неопозитивізм – постпозитивізм як світогляд і методологія наукового пізнання.

Передумови наукового мислення і діяльності. Експлікація поняття і теорій науки. Необхідні умови коректного наукового пояснення. Пізнавальний статус наукових законів моделі розвитку науки. Демаркація від індивідуальних психологічних, колективістських умов. Наукове і ненаукове знання. Форми ненаукового знання. Наука як соціокультурний феномен. Наукова картина світу і її еволюція. Різні моделі раціональності. Концептуальні і світоглядні засади наукового знання. Поняття синергетики й евристики. Взаємозв'язок епістемології і соціальної філософії.

Форми наукової діяльності. Науковий результат і науковий продукт. Суспільне планетарне значення науки. Мета та функції науки. Еволюція наукових знань. Процеси фундаменталізації науки. Система наукових знань. Мета, об'єкт, предмет наукового дослідження. Пізнавальні завдання у науковому дослідженні: теоретичні, емпіричні, логічні. Абсолютність і відносність наукових знань.

Тема 2. Структура дослідження: обґрунтування актуальності і визначення теми дослідження, його мети та завдання

Предмет дослідження. Три рівня наукової методології. Методологія, наукова ідея, гіпотеза, метод, прийоми в наукових дослідженнях. Особливості їх проведення та значення у інноваційному розвитку суспільства. Концептуальні засади наукових досліджень. Класифікація методів наукового дослідження: загальнонаукові методи, методи теоретичних досліджень, наукові методи емпіричних досліджень. Типологія джерел наукової інформації. Акумуляція і інтеграція наукових знань. Дифузія наукових знань та спеціалізація наукової діяльності. Формування наукових шкіл.

Поняття методу наукового дослідження. Загальнонаукові і емпіричні методи, їх класифікація, особливості використання та інтерпретації результатів. Основні методи: порівняльний, історичний, системний підхід, структурний аналіз, статистичні, логічні, моделювання, “мозкової атаки”, експертних оцінок тощо. Зв'язок методу і методики дослідження.

Типологія загально теоретичних методів дослідження (аналіз, синтез, індукція, дедукція, моделювання, проектування, прогнозування, систематизація, кваліфікація, мислений експеримент). Ідеальні (абстрактні) об'єкти в теоретичних дослідженнях. Сутність мисленого експерименту в

теоретичних дослідженнях. Теоретичні закони як методологічна основа моделювання ідеальних зв'язків між ідеальними об'єктами. Два рівня теоретичного знання: часткові моделі і закони; узагальнені фундаментальні концепції – загальні закони. Формалізація як особливий прийом теоретичного мислення. Аксиоматичний метод. Види гіпотез. Загальні теоретичні принципи. Глобальні та часткові теорії. Теоретичний результат та експеримент. Особливості застосування аналітичних і статистичних методів обробки наукових даних.

Тема 3. Розробка та експериментальна перевірка моделі, головних ідей, положень, що покладені в основу дослідження

Формування та обґрунтування наукових гіпотез як процес поглиблення наукового дослідження. Види гіпотез та їх роль у дослідженні явищ і процесів реальної дійсності. Значення гіпотез у прогнозуванні розвитку матеріального та духовного світу. Формування наукової теорії – основний етап у процесі наукового дослідження. Поняття наукової теорії, її сутності та структури. Ознаки і функції наукової теорії. Роль теорії у формуванні та розвитку знань, науки, наукової картини світу. Наука як особливий вид духовного виробництва, пізнавальної діяльності вчених.

Практика та експеримент як критерій істинності теоретичних результатів. Сутність емпіричних методів наукового дослідження. Місце та значущість експерименту у прикладних дослідженнях. Актуалізація проблем та задач. Оцінка їх об'єктивності. Аналіз шляхів та методів їх вирішення. Обґрунтування предмету та об'єкту дослідження. Формулювання робочих гіпотез, вибір методів моделювання та аналізу, об'єктів, засобів. Розробка методики дослідження. Визначення необхідної наукової інформації. Обґрунтування методів та способів її збору, обробки, узагальнення, оцінка достовірності. Методи формування статистики. Методи перевірки гіпотез.

Змістовий модуль 2. Організація наукових досліджень **Тема 4. Види наукових публікацій. Магістерська робота як кваліфікаційне наукове дослідження**

Реферат і доповідь як різновиди студентських наукових робіт. Особливості підготовки рефератів і доповідей. Курсова робота як вид наукового дослідження студента.

Систематизація результатів дослідження. Види систематизації результатів дослідження та їх зміст. Докази гіпотези, висновки та рекомендації, науковий експеримент, коригування попередніх пропозицій, літературний огляд дослідження. Викладення висновків та рекомендацій у формі реферату, наукової статті, тез доповіді, звіту про виконану науково-дослідну роботу, курсової, випускової магістерської роботи. Наукова стаття. Звіт про науково-дослідну роботу (НДР).

Поняття науково-дослідного процесу та особливостей його перебігу й організації. Стадії наукового дослідження. Вивчення основних чинників

розвитку наукової діяльності, закономірностей і принципів її організації. Особливості організації та планування одноосібної та колективної наукової діяльності. Творча активність при проведенні наукових досліджень.

Випускова кваліфікаційна робота як завершальний етап теоретичного навчання студентів у ВНЗ. Технологія виконання випускової роботи магістра. Основні вимоги до написання та оформлення випускової роботи магістра. Порядок подання випускової роботи магістра на кафедру та її захисту. Особливості організації наукової роботи на різних етапах: аналізу літературних джерел, вибору та осмислення об'єкту і предмету дослідження, отримання нових результатів, збору і узагальнення наукової інформації, підготовки висновків і рекомендацій. Складання плану і графіку наукової роботи. Дотримання раціонального режиму робочого дня.

Тема 5. Особливості організаційного забезпечення та оцінки ефективності наукових досліджень

Організаційне забезпечення наукових досліджень і наукова та організаційна градація науковців. Матеріально-технічне та фінансове забезпечення наукової діяльності. Оцінка ефективності наукових досліджень.

Основні етапи наукового дослідження і логіка їх пізнавального пошуку. Виявлення, формування і постановка наукової проблеми як однієї з форм наукового знання. Практичні та теоретичні причини, що зумовлюють постановку проблеми. Сутність, характер і шляхи вирішення наукової проблеми. Виявлення і нагромадження фактів дійсності – важливий етап у науковому дослідженні. Поняття про факти дійсності, їх види та зміст. Відмінність між фактом-подією та науковим фактом. Логіка виявлення фактів дійсності, їх пояснення та узагальнення.

Упровадження результатів закінчених досліджень та розрахунок їх ефективності. Продукція наукових досліджень: теоретичні і науково-методологічні положення, методики, рекомендації. Кінцеві результати НДР, місце і форми їх застосування. Порядок упровадження результатів НДР у практику діяльності правоохоронних та державних органів, а також суду. Відповідальність за впровадження НДР. Здавання замовнику НДР. Упровадження завершених досліджень: дослідне випробування розроблених методик, рекомендацій, інструкцій, положень.

Тема 6. Організація наукової діяльності в Україні та за кордоном

Державне регулювання і управління розвитком науки. Організація наукової діяльності в Україні. Система державних наукових установ. Пріоритетні напрями прикладних вітчизняних наукових досліджень. Цільові комплексні програми та етапи їх розробки та реалізації. Фінансове забезпечення регіональних програм. Розвиток науки за кордоном: США та Норвегія.

4.2. Структура навчальної дисципліни

4.2.1. Тематичний план

Назви змістових модулів і тем	Розподіл годин між видами робіт														Форми та методи контролю знань
	денна форма							заочна форма							
	Усього	аудиторна					с.р.	Усього	аудиторна					с.р.	
		у тому числі							у тому числі						
		л	сем	пр	лаб	інд			л	сем	пр	лаб	інд		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
Модуль 1															
Змістовий модуль I. Методологія наукових досліджень															
Тема 1. Наука та наукові дослідження в сучасному світі	16	4	2				15	20						20	СР: завдання, співбесіда
Тема 2. Структура дослідження: обґрунтування актуальності і визначення теми дослідження, його мети та завдання.	26	4	4				18	22	2					25	АР: опитування, тестування, рецензування відповіді СР: завдання, співбесіда
Тема 3. Розробка та експериментальна перевірка моделі, головних ідей, положень, що покладені в основу дослідження	26	4	4				18	28	2					26	
Разом за змістовим модулем 1	68	12	10				51	70	4	-				71	
Змістовий модуль II. Організація наукових досліджень															
Тема 4. Види наукових публікацій. Магістерська робота як кваліфікаційне наукове дослідження	28	4	6				18	30	2	2				26	АР: опитування, тестування, рецензування відповіді СР: завдання, співбесіда

Тема 5. Особливості організаційно го забезпечення та оцінки ефективності наукових досліджень	26	4	4				18	22		2				20	АР: опитування, тестування, рецензуван ня відповіді СР: завдання, співбесіда
Тема 6. Організація наукової діяльності в Україні та за кордоном	18	4	4				15	18						23	АР: опитування, тестування, рецензуван ня відповіді СР: завдання, співбесіда
Разом за змістовим модулем 2	72	12	14				51	70	2	4				69	
ІНДЗ	10	-	-	-	-		-	10	-	-	-	-		-	ІНДЗ: завдання, співбесіда
Усього годин	150	24	24	-	-		102	150	6	4	-	-		140	

4.2.2. Навчально-методична картка дисципліни «Методологія та організація наукових досліджень»

Денна форма навчання

Разом: 150 год., лекції – 24 год., семінарські заняття – 24 год., самостійна робота – 102 год.

Модулі	Змістовий модуль 1					
Назва модуля	Методологія наукових досліджень			Організація наукових досліджень		
Кількість балів за модуль	35			35		
Лекції	1	2	3	4	5	6
Практичні заняття	5 балів	5 балів	5 балів	3 бали	3 бали	3 бали
Тести	10 балів					
ІНДЗ				20 балів		
Види поточного контролю	Модульна контрольна робота (10 балів)			Модульна контрольна робота (6 балів)		
Всього	70 балів					
Підсумковий контроль	Залік 30 балів					

Заочна форма навчання

Разом: 150 год., лекції – 6 год., семінарські заняття – 4 год., самостійна робота – 140 год.

Модулі	Змістовий модуль 1			Змістовий модуль 2		
Назва модуля	Методологія наукових досліджень			Організація наукових досліджень		
Кількість балів за модуль	30 балів					
Лекції	1	2	3	4	5	6
Теми лекцій	Лекція 1	Лекція 2	Лекція3	Лекція 4	Лекція 5	Лекція 6
Теми семінарських занять				Заняття 1	Заняття 2	
				4	5	
Самостійна робота						
ІНДЗ	20 балів					
Види поточного контролю	Опитування, тестування (10/10 балів)					
Підсумковий контроль	Залік – 30 балів					

4.3. Форми організації занять

4.3.1. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин ДФН	Кількість годин ЗФН
1	Тема 1. Наука та наукові дослідження в сучасному світі	2	
2	Тема 2. Структура дослідження: обґрунтування актуальності і визначення теми дослідження, його мети та завдання	4	
3	Тема 3. Розробка та експериментальна перевірка моделі, головних ідей, положень, що покладені в основу дослідження	4	
4	Тема 4. Види наукових публікацій. Магістерська робота як кваліфікаційне наукове дослідження	6	2
5	Тема 5. Особливості організаційного забезпечення та оцінки ефективності наукових досліджень	4	2
6	Тема 6. Організація наукової діяльності в Україні та за кордоном	4	
		24 год.	4 год.

4.3.2. Індивідуальна навчально-дослідна робота (10 год.)

1. Підготуйте доповідь з мультимедійним супроводом на актуальну тему дисципліни.

Вимоги до наукової презентації:

- 20-25 слайдів;
- Опрацювання не менше 5 джерел;
- Науковість викладу матеріалу;
- Наявність вступу, основної частини та висновку.

Критерії оцінювання та шкалу оцінювання подано відповідно у таблицях нижче.

Критерії оцінювання ІНДЗ

№ з/п	Критерії оцінювання роботи	Максимальна кількість балів за кожним критерієм
1.	Обґрунтування актуальності	2 бал

2.	Критичний аналіз суті та змісту першоджерел. Виклад фактів, ідей, результатів досліджень у логічній послідовності. Аналіз сучасного стану дослідження проблеми, розгляд тенденцій подальшого розвитку даного питання	10 балів
3.	Доказовість висновків, обґрунтованість власної позиції, пропозиції щодо розв'язання проблеми, визначення перспектив дослідження	4 бал
4.	Дотримання вимог щодо технічного оформлення структурних елементів роботи (титульний аркуш, план, вступ, основна частина, висновки, додатки (якщо вони є), список використаних джерел, посилання	4 бали
Разом		20 балів

Оцінка за ІНДЗ у вигляді реферату: шкала оцінювання національна та ECTS

Оцінка за 100-бальною системою		Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
18 – 20	відмінно	5	A	відмінно
14 – 17	добре	4	BC	добре
9 – 13	задовільно	3	DE	задовільно
0 – 8	незадовільно	2	FX	незадовільно з можливістю повторного виконання

4.3.3. Теми самостійної роботи студентів

Розробіть структурно-логічні схеми до питань, винесених на самостійне опрацювання.

№ з/п	Назва теми	Кількість годин ДФН	Кількість годин ЗФН
1	Тема 1. Наука та наукові дослідження в сучасному світі	15	20
2	Тема 2. Структура дослідження: обґрунтування актуальності і визначення теми дослідження, його мети та завдання	18	25
3	Тема 3. Розробка та експериментальна перевірка моделі, головних ідей, положень, що покладені в основу дослідження	18	26
4	Тема 4. Види наукових публікацій. Магістерська робота як кваліфікаційне наукове дослідження	18	26
5	Тема 5. Особливості організаційного забезпечення та оцінки ефективності наукових досліджень	18	20
6	Тема 6. Організація наукової діяльності в	15	23

	Україні та за кордоном		
	Всього	102 год.	140 год.

5. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

5.1. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності

1. За джерелом інформації:

- *словесні*: лекція (традиційна, проблемна, лекція вдвох) із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій (презентація PowerPoint), семінари, пояснення, розповідь, бесіда;

- *наочні*: спостереження, ілюстрація, демонстрація;

- *практичні*: завдання, тестування.

2. *За логікою передачі і сприйняття навчальної інформації*: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3. *За ступенем самостійності мислення*: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

4. *За ступенем керування навчальною діяльністю*: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів із книгою; виконання індивідуальних навчальних проектів.

5.2. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

Методи стимулювання інтересу до навчання: навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни; створення ситуацій зацікавленості; мозковий штурм; виконання завдань в парах та мікрогрупах; рецензування відповідей тощо.

5.3. Інклюзивні методи навчання

1. Методи формування свідомості: бесіда, диспут, лекція, приклад, пояснення, переконання.

2. Метод організації діяльності та формування суспільної поведінки особистості: вправи, привчання, виховні ситуації, приклад.

3. Методи мотивації та стимулювання: вимога, громадська думка. Вважаємо, що неприпустимо застосовувати в інклюзивному вихованні методи емоційного стимулювання – змагання, заохочення, переконання.

4. Метод самовиховання: самопізнання, самооцінювання, саморегуляція.

5. Методи соціально-психологічної допомоги: психологічне консультування, аутотренінг, стимуляційні ігри.

6. Спеціальні методи: патронат, супровід, тренінг, медіація.

7. Спеціальні методи педагогічної корекції, які варто використовувати для цілеспрямованого виправлення поведінки або інших порушень, викликаних спільною причиною. До спеціальних методів корекційної роботи належать: суб'єктивно-прагматичний метод, метод заміщення, метод "вибуху", метод природних наслідків і трудовий метод.

6. СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Навчальна дисципліна оцінюється за модульно-рейтинговою системою. Вона складається з двох модулів.

Результати навчальної діяльності студентів оцінюються за 100 бальною шкалою в кожному семестрі окремо.

За результатами поточного, модульного та семестрового контролів виставляється підсумкова оцінка за 100-бальною шкалою, національною шкалою та шкалою ECTS.

Модульний контроль: кількість балів, які необхідні для отримання відповідної оцінки за кожен змістовий модуль упродовж семестру.

Загальні критерії оцінювання успішності студентів, які отримали за 4-бальною шкалою оцінки «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно», подано в таблиці нижче.

Кожний модуль включає бали за поточну роботу студента на семінарських заняттях, виконання самостійної роботи, індивідуальну роботу, модульну контрольну роботу.

Виконання модульних контрольних робіт здійснюється з використанням роздрукованих завдань.

Модульний контроль знань студентів здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу модуля.

Підсумкова форма контролю: екзамен.

6.1. Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень студентів

Оцінка	Критерії оцінювання
«відмінно»	Ставиться за повні та міцні знання матеріалу в заданому обсязі, вміння вільно виконувати практичні завдання, передбачені навчальною програмою; за знання основної та додаткової літератури; за вияв креативності в розумінні і творчому використанні набутих знань та умінь.
«добре»	Ставиться за вияв студентом повних, систематичних знань із дисципліни, успішне виконання практичних завдань, засвоєння основної та додаткової літератури, здатність до самостійного поповнення та оновлення знань. Але у відповіді студента наявні незначні помилки.

«задовільно»	Ставиться за вияв знання основного навчального матеріалу в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої фахової діяльності, поверхову обізнаність із основною і додатковою літературою, передбаченою навчальною програмою. Можливі суттєві помилки у виконанні практичних завдань, але студент спроможний усунути їх із допомогою викладача.
«незадовільно»	Виставляється студентові, відповідь якого під час відтворення основного програмового матеріалу поверхова, фрагментарна, що зумовлюється початковими уявленнями про предмет вивчення. Таким чином, оцінка «незадовільно» ставиться студентові, який неспроможний до навчання чи виконання фахової діяльності після закінчення закладу вищої освіти без повторного навчання за програмою відповідної дисципліни.

6.2. Загальна оцінка з дисципліни: шкала оцінювання національна та ECTS

Оцінка за 100-бальною системою		Оцінка за шкалою ECTS	
90 – 100	<i>відмінно</i>	A	<i>відмінно</i>
82 – 89	<i>добре</i>	B	<i>добре (дуже добре)</i>
75 – 81	<i>добре</i>	C	<i>добре</i>
64 – 74	<i>задовільно</i>	D	<i>задовільно</i>
60 – 63	<i>задовільно</i>	E	<i>задовільно (достатньо)</i>
35 – 59	<i>незадовільно</i>	FX	<i>незадовільно з можливістю повторного складання</i>
1 – 34	<i>незадовільно</i>	F	<i>незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни</i>

6.3. ОРІЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ЗАЛІКУ

1. Методологія: сутність, зміст, поняття
2. Проблеми наукового пізнання в історії філософії
3. Діалектичні та методологічні основи наукового пізнання
4. Діалектика як системи принципів, законів та категорій
5. Сутності поняття гносеологія та її місце в системі наукових знань
6. Концептуальні основи наукового пізнання
7. Специфіка наукового пізнання
8. Зміст та структура процесу наукового знання
9. Типологія методів наукового пізнання

10. Сутності понять синергетика і евристика
11. Основні етапи та форми процесу наукового дослідження.
12. Зміст та структура процесу наукового дослідження
13. Традиційні та сучасні інноваційні методи проведення досліджень
14. Організація науково-дослідної роботи магістрів.
15. Інформаційне забезпечення процесу наукового дослідження
16. Оформлення результатів наукових досліджень
17. Визначення економічної ефективності наукових досліджень
18. Впровадження результатів наукових досліджень у практику
19. Організація комплексних наукових робіт.
20. Методи та інструменти координації їх виконання.
21. Організаційно-економічні форми та механізми регулювання наукових досліджень.
22. Типологія загальнотеоретичних методів дослідження (аналіз, синтез, індукція, дедукція, моделювання, проектування, прогнозування, систематизація, кваліфікація, мислений експеримент).
23. Ідеальні (абстрактні) об'єкти в теоретичних дослідженнях.
24. Сутність мисленого експерименту в теоретичних дослідженнях.
25. Теоретичні закони як методологічна основа моделювання ідеальних зв'язків між ідеальними об'єктами.
26. Два рівня теоретичного знання: часткові моделі і закони; узагальнені фундаментальні концепції – загальні закони.
27. Формалізація як особливий прийом теоретичного мислення.
28. Аксиоматичний метод.
29. Види гіпотез. Загальні теоретичні принципи.
30. Глобальні та часткові теорії.
31. Теоретичний результат та експеримент.
32. Особливості застосування аналітичних і статистичних методів обробки наукових даних.
33. Порядок оформлення результатів наукової роботи.
34. Основні вимоги міжнародних та державних стандартів до науково-технічної документації.

7. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

1. Нормативні документи: навчальна і робоча навчальна програми.
2. Опорний конспект лекцій.
3. Орієнтовна тематика індивідуальних науково-дослідних завдань, повідомлень.
4. Плани семінарських занять.
5. Збірки тестових і контрольних завдань для модульного оцінювання навчальних досягнень студентів.
6. Завдання для самостійного опрацювання студентами.
7. Запитання до заліку.

8. Електронні варіанти підручників, навчальних посібників, наукових статей і тез з курсу.

9. Мультимедійні презентації з актуальних питань курсу.

7.1. Навчально-методичні аудіо- і відеоматеріали, у т.ч. для студентів з інвалідністю

1. Мультимедійні матеріали з актуальних питань курсу.
2. Наявність навчально-методичної літератури в електронному, друкованому форматах для осіб з інвалідністю.

7.2. Глосарій (термінологічний словник)

Абстрагування – прийом мислення, що передбачає відображення в людській свідомості предметів і явищ об'єктивної дійсності, мисленого відокремлення від їхніх другорядних властивостей і відносин та виділення загальної ознаки, що характеризує клас предметів.

Академік – академічне звання дійсних членів НАН та галузевих академій України: найвище вчене звання, яке мають особи, обрані до Академій наук.

Аксіома – твердження, положення, що приймаються без доведення.

Актуальність теми – сучасність, злободенність, важливість будь-чого на даний момент і в даній ситуації для вирішення даної проблеми.

Алгоритм – система правил для розв'язування певного типу задач.

Аналіз – розчленування цілого на складові частини (сторони, ознаки, властивості, відносин) з метою їх детального вивчення.

Аналогія – міркування, в яких із подібності двох об'єктів за окремими ознаками робиться висновок про їх подібність і по інших ознаках. Використовується при висуненні гіпотез, дає поштовх до висловлювання припущень.

Анкетування – один із засобів письмового опитування значної кількості респондентів за повною схемою анкети або опитувального листа.

Анотація – короткі відомості про книгу, статтю, монографію.

Апорія – суперечність в міркуванні, яка здається непереборною.

Аспект – точка зору, за якою розглядається об'єкт дослідження.

Аспектація – пошук оптимального вигляду наукової роботи.

Валідність – критерії оцінки якості тексту.

Верифікація – перевірка, емпіричне підтвердження теоретичних положень науки шляхом співставлення їх з об'єктом дослідження, даними відчуття та експерименту, це повторюваність результату дослідження.

Визначення – логічна дія, за допомогою якої об'єкт повинен відрізнитися від інших шляхом встановлення його специфічних і типових ознак чи такого розкриття змісту терміна, яке позначає даний об'єкт і замінює опис його властивостей.

Визначення (дефініція) – стисле наукове визначення змісту якогось поняття.

Вимірювання – операція, в основі якої лежить порівняння об'єктів за певними подібними властивостями чи ознаками з використанням кількісних характеристик.

Відображення – загальна властивість матерії, яка полягає в тому, що за певних умов взаємодії одна матеріальна система відтворює у специфічній для неї формі певні сторони іншої системи, яка взаємодіє з нею.

Гіпотеза – наукове передбачення, припущення, істинність якого не визначено, висунуте для пояснення будь-яких явищ, процесів, причин, які зумовлюють даний наслідок.

Гносеологія – вчення про сутність і закономірності пізнання.

Дедукція – форма достовірного умовиводу від загального положення до часткового, в якому висновок про окремі випадки множинної сукупності робиться на основі знання про загальні властивості всієї множини.

Дефініція – коротке визначення змісту якогось поняття.

Довідково-інформаційний фонд – це сукупність упорядкованих первинних документів і довідково-пошукового апарату, призначених для задоволення інформаційних потреб.

Доказ-обґрунтування – (встановлення) істинності будь-якого твердження за допомогою інших тверджень, істинність яких доведена.

Експеримент – апробація досліджуваних явищ в контрольованих, штучно створених умовах.

Задача наукова – теоретична задача, що вимагає встановлення невідомої раніше певної закономірності, властивості чи явища.

Закон – філософська категорія, що відображає істотні, загальні, необхідні, стійкі, повторювані відношення залежності між предметами і явищами об'єктивної дійсності, що впливають з їхньої сутності.

Засоби науки – методи мислення, емпіричного дослідження, а також технічні засоби.

Збірник – це видання, яке складається із окремих робіт різних авторів, присвячених одному напрямку, але з різних його галузей.

Ідея – це продукт людського мислення, форма духовно-пізнавального відображення дійсності, спрямована на її перетворення. В ній відображається не лише об'єкт вивчення, але й усвідомлюється мета та її практичне втілення. Оволодіваючи масами людей, ідея здатна ставати великою перетворюючою матеріальною силою.

Індукція – метод дослідження та спосіб міркування, при яких загальний висновок будується на основі часткових посилянь.

Інтуїція – спроможність безпосереднього розуміння істини. Результати інтуїтивного пізнання з часом логічно доводяться і перевіряються практично.

Істина – вірне, адекватне відображення предметів і явищ дійсності, відтворення їх так, як вони існують поза межами нашої свідомості. Істина об'єктивна за змістом, але суб'єктивна за формою, як результат діяльності людського мислення.

Каталог алфавітний – система карток з описом видання, розташованих в порядку алфавіту за прізвищем авторів та назвами публікації, незалежно від їхнього змісту.

Каталог предметний – містить дані про наявну літературу з певного предмета та інформацію про її згруповані за предметними рубриками, які теж розташовані в алфавітному порядку.

Категорія – форма логічного мислення, в якій розкриваються внутрішні, суттєві сторони і відносини досліджуваних предметів. Категорії пов'язані з вирішенням основного питання філософії: відношення мислення та буття.

Основні категорії: матерія, свідомість, рух, простір і час, якість і кількість, зміст і форма тощо.

Класифікація – система співвідпорядкованих понять (класів, об'єктів) будь-якої галузі знання чи діяльності людини, як засіб для встановлення зв'язків між цими поняттями чи класами об'єктів.

Концепція – система поглядів на будь-що, головна думка при визначенні мети та завдань дослідження шляхів його проведення. Проведений задум, конструктивний принцип різних видів діяльності.

Метод дослідження – засіб досягнення мети, пізнання явищ дійсності в їх взаємозв'язку і розвитку. Спосіб відтворення досліджуваного об'єкту або предмету.

Методологія дослідження – сукупність конкретних прийомів і способів для проведення будь-якого наукового дослідження.

Моделювання – вивчення об'єкту (оригіналу) шляхом створення і дослідження його копії (моделі), яка заміняє оригінал з певних сторін, які цікавлять пізнання і підлягають вивченню, непрямої, опосередкований метод наукового дослідження.

Монографія – наукове видання, що містить повне і вичерпне всебічне дослідження якоїсь однієї проблеми чи теми.

Наука – система знань об'єктивних законів природи, суспільства і мислення, які отримуються і перетворюються в безпосередню продуктивну силу суспільства в результаті спеціальної діяльності людей.

Наукова інформація – це одне із загальних понять науки, що означає певні відомості, сукупність якихось даних, знань тощо.

Наукова тема – задача наукового характеру, яка потребує проведення наукового дослідження.

Наукова школа – неформальна творча співдружність в межах будь-якого наукового напряму висококваліфікованих дослідників, об'єднаних спільністю підходів.

Наукове дослідження – цілеспрямоване вивчення явищ, процесів, аналіз впливу на них різних факторів, а також вивчення взаємодії між явищами з метою отримання переконливо доведених і корисних для науки і практики рішень.

Наукова діяльність – інтелектуальна творча діяльність, спрямована на отримання і виконання нових знань

Об'єкт дослідження – процес або явище, яке породжує проблемну ситуацію і обране для дослідження.

Парадигма – поняття сучасної науки, яке означає особливий спосіб організації наукових знань щодо того чи іншого бачення світу та відповідні зразки або моделі дослідження. Зміна парадигми розглядається наукою як революція.

Періодичне видання – це журнали, бюлетні та інші видання з різних галузей науки і техніки з викладом матеріалу в популярній доступній формі

Поняття – відображення найбільш суттєвих і властивих предмету чи явищу признаков.

Предмет дослідження – все те, що знаходиться в межах об'єкту дослідження у визначеному аспекті пізнання. Це досліджувані з певною метою властивості, ставлення до об'єкту. Конкретне матеріальне явище, що сприймається органами чуття.

Принципи – головні вихідні положення будь-якої теорії, вчення, науки; внутрішні переконання людини, її усталений погляд на те чи інше питання.

Проблема – велика множинність наукових питань майбутніх досліджень; складне теоретичне або практичне питання, що потребує дослідження.

Прогнозування – спеціальне наукове дослідження конкурентних перспектив розвитку будь-якого явища; процес наукового передбачення майбутнього стану предмета чи явища на основі аналізу його минулого й сучасного, систематична, науково-обґрунтована інформація про якісні і кількісні характеристики розвитку цього предмета чи явища в перспективі.

Резюме – короткий висновок, що містить основні положення доповіді, промови, наукові праці, дискусії.. Вказівка на зміст первинної роботи, гранично лаконічна, може бути у вигляді одного речення. Розміщується в кінці статті і містить інформацію оцінного характеру

Реферат – письмова форма доповіді на певну тему, зміст лише повідомляє про щось, а не переконує в чомусь; інформативне видання, яке визначає короткий виклад змісту наукового дослідження.

Синтез – поєднання раніше виділених частин предмету дослідження в єдине ціле.

Спостереження – це метод цілеспрямованого дослідження об'єктивної дійсності, в тому вигляді, в якому вона існує в природі та суспільстві і доступна безпосередньо для сприйняття людиною без втручання в неї.

Стандарт – норма, зразок, мірило.

Стандарти – це нормативні документи, в яких встановлені єдині вимоги до основних властивостей будь-якої продукції або виду робіт.

Судження – це форма думки про певний предмет чи явище.

Теза – стислий виклад основних положень, наукової праці, статті, доповіді, який передбачає попереднє ознайомлення учасників семінарів, конференцій, симпозіумів з результатами наукового дослідження.

Тема – наукове завдання, яке охоплює визначну галузь наукового дослідження.

Теорія – вчення, система ідей або принципів, висока форма узагальнення і систематизації знань, спрямованих на визначення того чи іншого явища. Це форма синтетичного знання, в межах якого окремі поняття, гіпотези і закони втрачають колишню автономність і перетворюються на елементи цілісної системи наукових знань.

Теорія – система знань, що описує і пояснює сукупність явищ певної частки дійсності і зводить відкриті в цій галузі закони до єдиного об'єднувального початку (витоку). Теорія будується на результатах, отриманих на емпіричному рівні досліджень. Теорія має бути ефективною, конструктивною і простою.

Теорія пізнання (гносеологія) – вчення про природу пізнання та його можливості, основні закономірності, форми та методи пізнання людиною навколишньої дійсності.

Узагальнення – логічна дія, в процесі якої здійснюється перехід від одиничного до загального. Узагальнення відбувається шляхом абстрагування при утворенні понять, суджень, теорії.

Умовивід – це така форма мислення, в результаті якої з одного або кількох суджень, що відображають зв'язки і відношення предметів об'єктивної дійсності виводиться нове судження, міркування, нова думка, що містить вже нове знання про досліджувані предмети, явища, процеси.

Факт науковий – реальність, дійсність, складовий елемент основи наукового знання, віддзеркалення об'єктивних властивостей речей і процесів. Характерні властивості наукового факту – новизна, точність, об'єктивність, достовірність. На основі фактів будуються теорії, виводяться закони

Цитата – дослівний уривок з твору, чийсь вислів, що наводиться (письмово чи усно) як підтвердження або заперечення певної думки чи ілюстрації до фактичного матеріалу.

Член-кореспондент – академічне звання, що надається вченому, обраному до складу академічних наук.

7.3. Рекомендована література

Основна

1. Методологія наукових досліджень : підручник / О. Г. Данильян, О. П. Дзьобань. Харків : Право, 2019. –368 с.
2. Зацерковний В. І. Методологія наукових досліджень : навч. посіб. / В. І. Зацерковний, І. В. Тішаєв, В. К. Демидов. Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2017. 236 с.
3. Методика та організація наукових досліджень: Навч. посіб. / С. Е. Важинський, Т. І. Щербак.– Суми: СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2016. – 260 с.
4. До питання уникнення проблем і помилок у практиках забезпечення академічної доброчесності : аналітична записка Міністерства освіти і науки України від 20.05.2020 № 1/ 9 263. Київ, 2020. 8 с.

Додаткова

5. Антошкіна Л.І., Стеченко Д.І. Методологія наукових досліджень: підручник. К.: Знання, 2015. 311с.
6. Войтович Р.В. Логіка, методологія і методика наукових досліджень (опорний конспект дистанційного курсу навчальної дисципліни): Навч. посіб. К.: Міленіум, 2015. 119 с.
7. Тогочинський О. М., Дрижак В. В. Практикум з курсу: «Основи наукових досліджень» : навч.-метод. посіб. Чернівці : Академія ДПТС, 2019. 181 с.
8. Ганін В.І., Ганіа Н.В., Гурова К.Д. Методологія соціально-економічного дослідження.: Навч. пос. - К.: Центр учбової літератури, 2014. - 224 с.

9. Кустовська О. В. Методологія системного підходу та наукових досліджень: Курс лекцій. Тернопіль: Економічна думка, 2015. 124 с.
10. Свириденко В.Є. Методологія наукових досліджень. Курс лекцій. К.: НАУ, 2014. 78 с.
11. Сурмін Ю. П. Майстерня вченого: підруч. для науковця. К.: Навчально-методичний центр «Консорціум з удосконалення освіти в Україні», 2016. 302 с.
12. Шкарабура М.Г. Методологія і методика наукових досліджень: Навч. посіб. Черкаси: Відлуння-Плюс, 2014. 79 с

Інформаційні ресурси:

1. Офіційний портал Верховної Ради України. URL: www.rada.gov.ua.
2. Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України. URL: <http://mon.gov.ua/>.
3. Офіційний сайт Державної служби статистики України: www.ukrstat.gov.ua. Бібліотеки в Україні. URL: [http:// www. library. univ.kiev.ua/ ukr/res/resour.php3](http://www.library.univ.kiev.ua/ukr/res/resour.php3).
4. Болонська декларація. URL: www.mon.gov.ua/education/higher/bolon.
5. Нормативно-правова база наукової діяльності у вищих навчальних закладах. URL: <http://www.mon.gov.ua/index.php/ua/diyalnist/nauka/naukova-diyalnist-u-vishchikh-navchalnikh-akladakh/4688>.

8. МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Форми занять	Наявне матеріально-технічне забезпечення	Необхідне матеріально-технічне забезпечення
Лекція	кафедральний ноутбук	проектор, приміщення з доступом до Інтернету
Практичне заняття	наочні та роздаткові матеріали	доступ до мережі Інтернет, магістерські роботи, збірники наукових праць, монографії, підручники та навчальні посібники, дошка, крейда